

Vad är Medborgarskolan?

MEDBORGARSKOLAN – ETT HUMANISTISKT STUDIEFÖRBUND

Historik

Idén till Medborgarskolans logotyp föddes vid Gimo damm i Uppland i november 1940, där initiativtagarna kastade en sten i vattnet för att manifesteras studieförbundets tillkomst. Ringarna som bildades på vattnet blev en symbol för hur kunskapen som gavs i studiecirkelarna skulle spridas från den lilla gruppen ut i samhället.

Studieförbundet hade Gimoskolan som bas och centralt kansli fram till 1948. Verksamheten bedrevs i form av korrespondensstudier för grupper och enskilda och var till att börja med ensidigt inriktad på samhällsfrågor.

1948 flyttade Medborgarskolan sitt kansli till Uppsala och då bröts den mycket nära administrativa bindningen till Högerpartiet. Vid den tiden hade de nuvarande principerna för statligt stöd till folkbildningsarbete och studiecirkelverksamhet börjat tillämpas (juli 1947), och Medborgarskolan kunde börja leva sitt eget liv.

Organisation

Medborgarskolan har cirka 80 lokalkontor och bedriver verksamhet i de flesta av landets kommuner. Basen i Medborgarskolan är lokalkontoren. Där utvecklas och bedrivs vår folkbildnings- och utbildningsverksamhet.

Lokalkontoren är juridiskt organiserade i regioner. På regional nivå bedrivs utvecklingsverksamhet, ledar- och personalutbildning, uppföljning och utvärdering samt annan verksamhet som stöder lokalkontoren.

Medborgarskolans riksorganisation (med huvudkontor i Uppsala) har det operativa lednings- och samordningsansvaret för Medborgarskolans övergripande verksamhetsplanering. Här finns även den nationella redovisningscentralen.

Värdegrund

Medborgarskolan är ett studieförbund med humanistisk värdegrund. Vår verksamhet grundar sig på ett humanistiskt synsätt på människor, miljö och kunskap. Det betyder att vi sätter människan och hennes utveckling i centrum i vår verksamhet. Vi har formulerat fyra kärnvärden för att konkretisera vad humanismen innebär i vår verksamhet:

Individen i centrum

För Medborgarskolan är det självklart att varje människa har ett okränkbart egenvärde. Varje människa är värdefull bara för att hon finns till. Hon har rätt att kräva respekt från sina medmänniskor. Alla människor är precis lika mycket värda.

Utveckling i samverkan

Medborgarskolan tror att människor utvecklas bäst i samverkan med andra. Genom vår verksamhet vill vi skapa mötesplatser där alla kan delta och utvecklas tillsammans med andra människor. Med nya kunskaper, ökat självförtroende och sociala nätverk får varje människa större möjligheter och nytt mod att själv utforma sitt liv.

Ömsesidig respekt

Alla som kommer till Medborgarskolan möts med respekt. Vi skapar förutsättningar för varje människas utveckling oavsett vilken inriktning eller ambition hon har. Vi värderar inte det. Humanism innebär omtanke och förståelse för oliktankande och för andra kulturer. För oss är det därför extra viktigt att vår verksamhet bidrar till ömsesidig respekt.

Kunskapens egenvärde

All kunskap är värdefull och får oss att växa som människor. Allmänbildade människor är en viktig kraft i det goda demokratiska samhället. Vi hyllar det livslånga lärandet och tycker att kunskap som ger personlig tillfredsställelse är precis lika värdefull som nyttoinriktad kunskap. I Medborgarskolan är lärandet en livsinvestering och kunskapen i sig är målet.

Mot bakgrund av vår humanistiska värdegrund vill vi att våra kurser ska kännetecknas av bredd, djup och saklighet. I marknadsföringen ska inte rubriker och termer förekomma som kan kännas provocerande, osakliga eller uppfattas som försök att vinna ekonomiska fördelar genom att exploatera människors vilshenhet. Medborgarskolan ska inte bedriva verksamhet som gör anspråk på att kunna bota eller behandla eller verksamhet som säger sig kunna diagnostisera olika sjukdomstillstånd.

Hållbar utveckling – miljö

Medborgarskolans verksamhet ska bidra till ett ökat vardagsengagemang för globala miljöfrågor genom konkreta, lokalt förankrade insatser. Vår verksamhet ska inriktas på en långsiktigt hållbar utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra villkoren för kommande generationers möjligheter.

Medborgarskolans förbundsstyrelse är engagerad i frågan om hållbar utveckling och har givit en tydlig viljeinriktning. Miljöarbetets mål är att senast 2015 möjliggöra en certifiering av samtliga nio juridiska personer inom Medborgarskolan. Detta kommer att göras genom att upprätta, införa, underhålla och förbättra ett miljöledningssystem enligt ISO 14001:2004. Syftet med att införa ett certifieringsbart miljöledningssystem, är att det ska leda till minskad negativ miljöpåverkan för Medborgarskolans del.

Arbetet med att införa miljöledningssystem är under uppbyggnad. Stockholmsregionen räknar med att vara certifieringsbar 2013, region Väst och Huvudkontoret 2014 och övriga regioner under 2015.

Medborgarskolans verksamhet

Öppen verksamhet

Större delen av vår utbildningsverksamhet är riktad mot privatpersoner. Vi kallar det för öppen verksamhet, vilket betyder att den presenteras i våra program och på vår hemsida och genomförs av ledare som rekryterats speciellt för denna verksamhet. Det kan vara både grupp- och enskild undervisning.

Brett utbud

Vi erbjuder ett brett utbud av kurser inom olika ämnesområden, till exempel konst och hantverk, språk och kommunikation, data och foto, navigation och sjöliv, musik och sång.

Korta och långa kurser

De olika ämnena erbjuds på olika sätt. Vi har kvällskurser, intensivkurser, sommarkurser och kurser på dagtid och helger för att kunna tillmötesgå olika människors behov. Vi erbjuder också enskild undervisning.

Kulturprogram

På många håll erbjuder Medborgarskolan en stor föreläsningsverksamhet med kända och okända föreläsare inom många olika ämnesområden. Vi arrangerar även teaterföreställningar, musikframträdanden etc.

Ansluten verksamhet

Ungefär 85 procent av Medborgarskolans studietimmar sker i form av studiecirklar i den anslutna verksamheten. Vanligtvis består studiecirkelarna av färdiga grupper som tar kontakt med Medborgarskolan och får hjälp med till exempel studieupplägg, administration och ersättning för vissa kostnader. En av gruppens deltagare utses till ledare och arbetar ideellt.

En studiecirkel kan i stort sett handla om vad som helst. I drygt hälften av våra studiecirklar utövar deltagarna musik i någon form, men studiecirklar inom språk, ateljé och hantverk, samhällskunskap och historia är också vanliga.

Uppdrag

Medborgarskolan kan erbjuda offentliga sektorn, företag och andra intressenter utbildningar inom de områden som finns med i våra kursprogram. Vi kan dessutom ofta skraddarsy utbildningar för våra kunder. Ett annat område handlar om att skapa upplevelser för medarbetarna i

ett företag. Det kan handla om att laga thailändsk mat tillsammans på ett ledningsgruppsmöte eller att låta projektgruppen inleda utvecklingsarbetet med att dreja krukor till rockmusik.

Skolor/förskolor

Medborgarskolan är en heltäckande utbildningsorganisatör. Vår skolverksamhet sträcker sig från förskolor till kvalificerade eftergymnasiala utbildningar.

För- och grundskolor

För- och grundskolor drivs av Medborgarskolan på ett flertal orter. Som exempel kan nämnas Franska skolan och ett antal förskolor i Region Väst och Kulturamas Musikdramatiska grundskola åk 4–9 och Spanska skolan med förskola och grundskola i Stockholmsregionen.

Gymnasieskolor

I Stockholm har Medborgarskolan tre fristående gymnasieskolor: Påhlmans gymnasium med samhälls- och naturvetenskaplig inriktning, Kulturamas fria gymnasium med estetisk inriktning och Textila gymnasiet i Stockholm som är ett yrkesinriktat program med inriktning på textildesign.

Yrkesutbildning

Medborgarskolan driver flera utbildningar som godkänts av Skolverket och de är därmed berättigade till statligt studiestöd. Några av dessa är: Kulturama (Stockholm) – en av Nordens största scen- och medieskolor med flera utbildningslinjer inom dans, sång, musik, film, teater, foto och bildkonst.

Påhlmans Handelsinstitut (Stockholm) – erbjuder ett flertal diplomutbildningar inom data, ekonomi, marknadsföring, försäljning och inköp. Skånska Målarskolan (Malmö) – en av landets äldsta konstnärsskolor. Verksamheten bedrivs sedan 1980-talet i Medborgarskolans regi.

Stockholms tillskärarakademi och Malmö Designskola – erbjuder yrkesutbildning för kläddesign.

Kontakttolkutbildning med diplomering av Kammarkollegiet – bedrivs av Medborgarskolan i Malmö.

Medborgarskolan driver yrkeshögskoleutbildningar (YH-utbildningar) inom aktuella områden. Gemensamt för YH-utbildningarna är att de har en mycket tydlig koppling till näringslivet och att en stor del av utbildningen är arbetsplatsförlagd.

Verksamhet inom Medborgarskolans medlemsorganisationer

Verksamheten inom Medborgarskolan är ända sedan starten 1940 politiskt och religiöst obunden. Vi frågar inte efter vare sig din eller delta-garnas politiska eller religiösa uppfattning.

Cirka sex procent av Medborgarskolans verksamhet genomförs i samarbete med någon av våra medlemsorganisationer. Organisatoriskt har bindningen till Moderaterna i dag den formen att moderpartiet, MUF och Fria Moderata Studentförbundet är medlemsorganisationer i Medborgarskolan, likaså Rojalistiska föreningen, Aktiv ungdom och Aktiva seniorer. Medborgarskolan fungerar som ett serviceorgan för våra medlemsorganisationer i den studieverksamhet som de vill arrangera internt eller externt.

Medlemsorganisationerna utgör också den demokratiska basen i Medborgarskolan. Vid våra stämmor är medlemsorganisationerna representerade och utser de styrelser som finns på regional och förbunds nivå.

Vår juridiska status är allmännyttig ideell förening. Det innebär att det inte finns några ägare som ska ha del av överskottet vid eventuell vinst. Överskott från verksamheten genereras istället i mer verksamhet.

FOLKBILDNING

I över hundra år har människor i Sverige frivilligt samlats för att på egna villkor tillsammans studera, ta del av föreläsningar, delta i kulturprojekt etc. På detta sätt har människor träffats för att lära sig mer, för att öka sina möjligheter att påverka de egna livsvillkoren och för att påverka och förändra förhållanden i samhället.

Den moderna folkbildningens historia i Sverige börjar på 1800-talet med de första folkhögskolorna, biblioteken, föreläsföreningarna, så kallade bildningscirklar, samt tidskrifter och debattböcker. De olika bildningsrörelserna växte fram parallellt och i samarbete med de nya folkrörelserna, till exempel politiska partier och nykterhetsrörelsen.

Under mellankrigstiden tillkom allt fler folkhögskolor och studieförbund. Detta ska ses mot bakgrund av att det vid denna tid växte fram ett antal totalitära rörelser runtom i Europa, såsom nazism och fascism, och att det nyligen varit världskrig.

Folkbildningens kännetecken

1944 lade staten fram en folkbildningsutredning som betonade hur viktigt det var att upprätthålla den demokratiska samhällsordningen mot bakgrund av händelseutvecklingen i Europa. Det kom att innebära att från och med 1947 uppbär folkbildningen ett samhällsstöd. I förordningen från 1947 betonas man vikten av att folkbildningsarbetet ska vara fritt och frivilligt och bidra till demokratisk fostran. För studieförbunden och folkhögskolorna är dessa faktorer vägledande och har lett till att en särskild demokratisk samtalskultur har utformats inom folkbildningen där deltagaren har ett stort inflytande och är med och formar innehåll och upplägg.

Kännetecknande för en studiecirkel är att deltagandet är fritt och frivilligt och att studierna bedrivs planmässigt i grupp där det finns ett gemensamt studiematerial. Grupperna är små och består oftast av 8–12 personer.

DET STATLIGA UPPDRAGET

Riksdagens syften med anslaget till folkbildningen har varit vägledande för Folkbildningsrådets beslut. Statsbidraget till studieförbunden ska ge studieförbunden goda förutsättningar att, utifrån egna värderingar och höga kvalitetsambitioner,

- arbeta långsiktigt med inriktning på egna mål,
- stärka människors kunskap, självförtroende och delaktighet i demokrati och övrigt samhällsliv,
- skapa möten mellan människor med bakgrund i olika länder, kulturer och livssituationer,
- vända sig till och engagera människor som inte har samma förutsättningar som andra att ta del av folkbildningsverksamhet.

Branschen

Det finns idag tio studieförbund som får del av det statliga folkbildningsanslaget. Varje studieförbund har sin mer eller mindre starka profilering beroende på de folkrörelser och andra organisationer som är medlemmar i respektive förbund. Sammanlagt har de tio studieförbunden ca 260 medlemsorganisationer. Studieförbunden, förutom Medborgarskolan, är:

- ABF, Arbetarnas Bildningsförbund – med koppling till arbetarrörelsen, invandrarföreningar och delar av handikapporganisationerna
- SV, Studieförbundet Vuxenskolan – med koppling till Folkpartiet och Centern samt lantbrukarrörelsen och delar av handikapporganisationerna
- Studieförbundet – med koppling till föreningar inom friluftsliv, hund- och naturföreningar
- NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet – med koppling till nykterhetsrörelsen och invandrarföreningar
- SENSUS – med koppling främst till Svenska kyrkan och KFUM/KFUK-rörelsen samt tjänstemannafacken.
- BILDA – med koppling främst till Sveriges frikyrkor
- Folkuniversitetet – en samverkan mellan kursverksamheterna vid de fem ”gamla” universiteten (Lund, Göteborg, Stockholm, Uppsala och Umeå)
- IBN RUSHD – med verksamhet över hela Sverige och öppet för alla. Visionen är att islam ska vara en självklar del i det svenska samhället.
- KULTURENS Bildningsverksamhet är Sveriges nyaste studieförbund. Det ägs av tio olika riksorganisationer för amatörkultur.

EKONOMI

Medborgarskolan får anslag från stat, kommun och landsting för folkbildningsverksamheten. Cirka 40 procent av intäkterna utgörs av anslag för folkbildningen, resten är deltagarintäkter av olika slag.

Finansiering

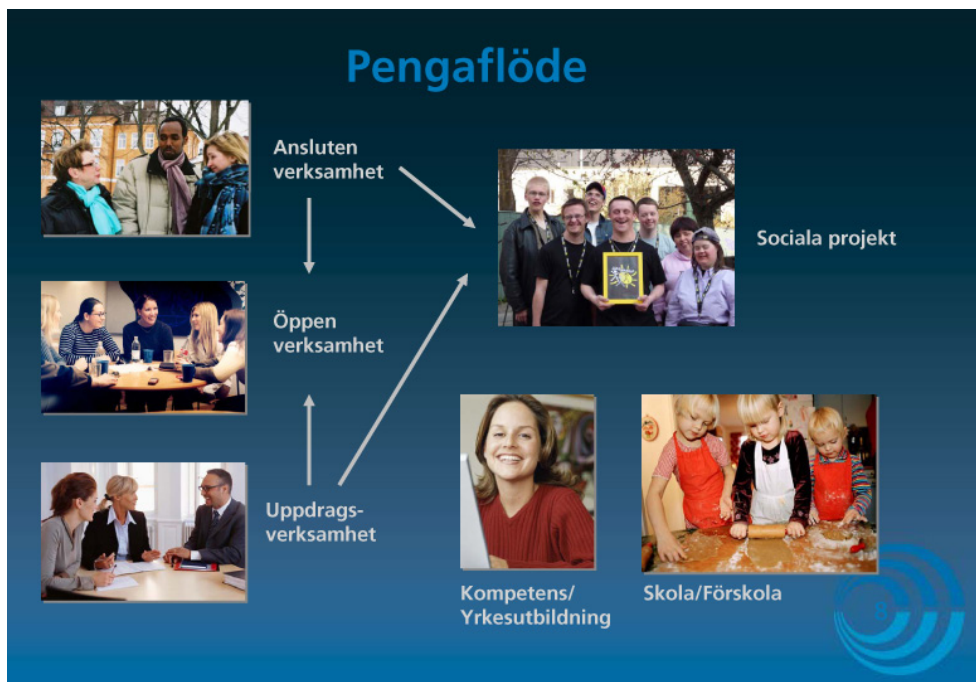
Fördelningen avser Medborgarskolan totalt

Offentliga anslag

- Stat
- Landsting
- Kommun

Deltagarintäkter

Du hittar mer information om Medborgarskolans värld på www.medborgarskolan.se och mer information från Folkbildningsrådet på www.folkbildning.se.